

O S V R T I

RAD NA PRAVOPISU I RJEČNIKU
HRVATSKOSRPSKOGA KNJIŽEVNOG
JEZIKA

Već dosta dugo nema nikakvih vijesti o radu Pravopisne komisije i o radu redakcije rječnika hrvatskokrpskoga književnog jezika. Posljednji put pisao sam o radu Pravopisne komisije u 4. broju prošlogodišnjeg »Jezika« i najvjestio pritom dvanaesti sastanak Pravopisne komisije za kraj mjeseca lipnja godine 1958. Sada bih prema tome morao napisati izvještaj o tom sastanku, kao što je »Jezik« uopće donio iz ještaje o svima dosadašnjim sastancima Pravopisne komisije. Ali kako se taj sastanak nije održao, potrebno je da kažem, što je sve u to vrijeme učinjeno na izradbi novoga pravopisa.

Kao što sam napomenuo u spomenutom travanjskom članku, Pravopisna pravila su odštampana kao rukopis i razaslana stručnim i naučnim društvima i ustanovama na dvomjesečnu diskusiju, a usperodo se u Matici Hrvatskoj odvijao opsežan rad na golemom akcentiranom pravopisnom rječniku, koji će zajedno s pravilima ući u novi pravopisni priručnik. Diskusija o Pravopisnim pravilima održana je i u Akademijama i na sveučilištima, i u društvima književnika, sveučilišnih nastavnika, novinara i prevodilaca, a i neki pojedinci izložili su u opširnim dopisima svoje mišljenje i prijedloge. Materijala je bilo tako mnogo, da se sastanak nije mogao održati u lipnju, nego je odgođen na polovinu mjeseca listopada. Sve primjedbe i prijedlozi prepisani su u toliko primjerala, koliko ima članova Pravopisne komisije, da ih može svaki član prije listopadskog sastanka u Beogradu dobro proučiti. Na tom sastanku donijet će se konačne odluke o tim primjedbama i prijedlozima, raspraviti će se, treba li što god mijenjati u Pravopisnim pravilima na osnovu mišljenja iznijetih u diskusiji i odobrit će se konačni tekst Pravopisnih pravila za štampu.

Usporedni rad na pravopisnom rječniku odvijao se odista punom parom, tako da su

članovi Pravopisne komisije već prije listopadskog sastanka dobili na uvid redigiran, prepisan i akcentiran tekst pretežne većine pravopisnog rječnika. Ostalih dvadesetak postotaka građe dobit će potkraj mjeseca listopada. Prema tome vrlo je vjerojatno, da će se na listopadskom sastanku Pravopisne komisije raspraviti i građa pravopisnog rječnika i odrediti njezine konture za pravopisni priručnik. Građe ima više, nego što će se moći objelodaniti, tako da će Pravopisna komisija donijeti konačnu odluku, koliko bogat i širok treba da bude štampani pravopisni rječnik. Građe ima za 1500 strana, a pravopisni priručnik ne će smjeti obuhvaćati više od 800 do 1000 strana. Završni je posao više tehničkog karaktera, pa se zaista možemo nadati, da će i tekst pravopisnog rječnika uskoro biti pripremljen za štampu. O zaključcima 12. sastanka Pravopisne komisije čitaoci »Jezika« bit će obaviješteni u idućem broju.

I rad redakcije rječnika hrvatskosrpskoga književnog jezika znatno je uznapredovao.¹ I zagrebačka redakcija u Matici Hrvatskoj i novosadsko-beogradska u Matici Srpskoj završile su posao ispisivanja rječničke građe iz djela hrvatskih, srpskih i crnogorskih književnika od polovine 19. stoljeća do danas. Oko milijun listića čeka sad svoje obrađivače. Redakcije su izradile i t. zv. ogledni svezak od 15 riječi i potanke upute za brađivanje rječničke građe. Odačbrano je i šest do osam obrađivača na svakoj strani, koji će u najužoj suradnji s redaktorima obrađiti sav hrvatsko-srpski rječnički materijal. Posao je zapravo već započeo, »prvi su snopovi već pali«. I zagrebački i beogradski obrađivači rade na temelju cjelokupne građe — i hrvatske i srpske — o pojedinoj riječi, a njihova se obradba uzajamno pregledava i odobrava. Dakako, obrađivači ne rade dvostruk posao, jer bi se tako izgubilo mnogo vremena, nego jedna redakcija obrađuje otprilike polovinu

¹ O tome, kako je zamišljen taj rječnik i odakle će se uzimati građa za nj, vidi u mojem članku »Rječnik suvremenoga književnog jezika« u V. godištu »Jezika«, u br. 1., na str. 4.—9.

građe, polovinu slova abecede, a druga drugu polovinu, ali na temelju cjelokupne građe tih slova i po jedinstvenim uputama i po obostranoj stručnoj kontroli. Obradivanje rječničke građe nije lak posao, koji se može brzo obaviti, ali ako radi toliki broj obrađivača i redaktora na obadviije strane, možemo ipak reći, da rječnik suvremenoga hrvatskosrpskoga književnog jezika poprima već svoje zamišljene konture i da naša javnost može zaista u dogledno vrijeme očekivati ovo potrebno i korisno djelo. Kad bi se išlo samo na brzinu, stradala bi kvaliteta, ali ne smije se ići ni puževim korakom, jer je potreba zaista velika i svakidašnja. Tri ili četiri knjige toga rječnika nisu više daleka budućnost.

Ljudevit Jonke

IV. MEĐUNARODNI KONGRES SLAVISTA U MOSKVI

Od 1. do 10. rujna o. g. održan je u Moskvi IV. međunarodni kongres slavista, na kojem su sudjelovali slavisti iz svih krajeva svijeta. Iz Jugoslavije su učestvovala na kongresu 24 slavista, a od toga iz NR Hrvatske šest. Ovi posljednji održali su u sekciji za književnost i u sekciji za jezik ovih šest referata:

Dr. Josip Badalić: Juraj Križanić — pjesnik Ilirije,

Dr. Mate Hraste: Strani elementi u hrvatskom ili srpskom narodnom i književnom jeziku,

Dr. Josip Hamm: Akcenatske opozicije u slavenskim jezicima,

Dr. Ljudevit Jonke: Osnovni problemi jezika hrvatske književnosti u 19. stoljeću,

Dr. Ivo Frangeš: Stvarnost i umjetnost u Krležinoj prozi,

Dr. Franjo Švelec: Problem odnosa Držićeva teatra prema talijanskoj književnosti.

Prvih pet predavanja ođštampano je u 2. knjizi Radova Slavenskog instituta Filozofskog fakulteta u Zagrebu u izdanju Školske knjige, a šesto je predavanje objelodanjeno u 1. broju Zadarske revije god. 1958.

Na kongresu je zaključeno, da treba pristupiti izradbi i objavljivanju enciklopedije slavenske filologije, da treba izdati atlas slavenskih jezika i dijalekata, izraditi crkvenoslavenski rječnik i prirediti kritičko izdanje Križanićevih djela i dr. U svemu tome bit će potrebna i suradnja jugoslavenskih slavista, koji su organizirani u Jugoslavenskom komitetu slavista sa sjelom u Beogradu.

Zaključeno je i to, da se V. kongres slavista održi godine 1963. u Sofiji.

Ljudevit Jonke

RAD PODRUŽNICE HFD U SPLITU

Prošle školske godine razvila je podružnica Hrvatskog filološkog društva u Splitu značajnu organizacionu i predavačku djelatnost. Prof. Radovan Vidović održao je u društvenim prostorijama predavanje »Ritam u Nazorovoj čakavskoj poeziji«, prof. Branko Biočina predavanje »A. Camus i njegova filozofija apsurdna«, prof. Slavko Mijić govorio je o radu filološke sekcije Prvog kongresa jugoslavenskih slavista, prof. Jerko Matošić o radu književne sekcije istoga kongresa, a prof. Miroslav Kravar iz Zadra o današnjem stanju moderne lingvistike.

I u ovoj školskoj godini splitsko Hrvatsko filološko društvo priprema ciklus predavanja, a računa pri tom i na predavače iz Zagreba, pa je već stupilo u tom smislu u vezu sa središnjicom u Zagrebu. Može se očekivati, da će takva djelatnost naići na razumijevanje i potporu svih splitskih filologa, u prvom redu nastavnika splitskih škola.

Lj. J.